

2024-06-05

Dnr: 2024/4170

Socialdepartementet

103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Yttrande över En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26)

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet ”En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26)”.

Remissvar över betänkandet

Sammanfattning

Region Östergötland vill generellt sett förorda grundprinciperna för sjukförsäkringens vidmakthållande och instämmer därför i huvudsak i de förändringar utredaren föreslagit.

Region Östergötland anser dock att bestämmelserna om möjlighet till ojämn fördelning av arbetstiden och bestämmelserna om att undanta äldre från bedömning mot normalt förekommande arbete fungerar bra och vi motsätter oss därav förslagen att förändra dessa.

Vad gäller förslagen till fortsatt utredning instämmer vi i att ett harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp och starkare incitament för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen bör utredas vidare. Vi anser dock inte att det behövs ytterligare utredning avseende förstärkt arbetsgivaransvar och en bortre tidsgräns för rätt till sjukpenning.

Region Östergötland vill också framföra att vi anser utredningens tidsperspektiv är för kort för att på ett säkert sätt kunna säga vilket reellt genomslag förändringarna fått.

Allmänna synpunkter

Region Östergötland vill generellt sett förorda grundprinciperna för sjukförsäkringens vidmakthållande, det vill säga att sjukförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring och en omställningsförsäkring som ger rätt till ersättning när arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom.

2024-06-05

Dnr: 2024/4170

Vi ser att vikten av att behålla eller återgå i ett arbete inte nog kan betonas för både individen, arbetsgivaren och samhället i stort.

Gällande den utvärdering av de senaste årens förändringar i sjukförsäkringen som nu gjorts anser vi att tidsperspektivet är för kort för att på ett säkert sätt kunna säga vilket reellt genomslag förändringarna fått. Det borde ha varit uppenbart, med hänvisning till tidigare erfarenheter, att lättnader i regelverket ger ökad sjukskrivning. Detta gör att vi ställer oss frågan vilket resultat som egentligen hade förväntats vid införandet av förändringarna och hur nuläget ställer sig i förhållande till det. Under tiden för förändringen har även coronapandemin påverkat alla aktörer i sjukskrivningsprocessen, exempelvis vården utifrån undanträngningseffekter på vård och arbetsgivare utifrån undantag i rehabiliteringskedjan och svårare att få kompletteringar av läkarintyg. Det framkommer också av utredningen att Försäkringskassan i några delar inte följt regelverket vilket vi anser medverkar till svårigheten att utvärdera förändringarna.

Region Östergötland ser det som beklagligt att utredningen inte har beaktat hälso- och sjukvårdens perspektiv. I utredningen konstateras visserligen att de föreslagna förändringarna kommer att innebära merarbete för hälso- och sjukvården, men konsekvenser av detta saknas. Vi anser att utredningen bör kompletteras med konsekvensanalyser då det vid en återgång till tidigare regelverk kommer ställas andra krav på hälso- och sjukvården. Efterfrågan på och behov av samordning i sjukskrivningsprocessen är stor redan idag och vi ser det som sannolikt att den ökar när arbetsgivare och Försäkringskassan ställer högre krav på tidiga kontakter med hälso- och sjukvården. Detta är i sig positivt men det kommer kräva betydligt mer arbete från hälso- och sjukvården för att realisera detta.

För att uppnå en ändamålsenlig sjukförsäkring anser vi att fokus behöver läggas på att förbättra samarbetet mellan berörda aktörer och samordning av gemensamma insatser som syftar till att främja återgång i arbete för individen. Därtill behöver varje aktör arbeta och bidra med sin del fullt ut för att processen ska fungera. Vi ser att det generellt sett finns behov av att varje aktör får en ökad helhetssyn för att åstadkomma tidiga insatser och tillit.

Synpunkter på utredarens förslag till förändringar

9.1 Bedömningen vid dag 180 ska göras mot normalt förekommande arbete utan undantag för övervägande skäl

De fördelar vi ser med förslaget är att en sjukförsäkring med färre antal begrepp blir mer begriplig för alla aktörer och att förslaget ökar drivkraften för arbetsgivaren att komma i gång tidigt med arbetslivsinriktad rehabilitering där så behövs.

2024-06-05

Dnr: 2024/4170

De nackdelar vi ser är en ökad risk för indragen sjukpenning för anställda med pågående arbetslivsinriktad rehabilitering och god prognos för återgång i ordinarie arbete. Därav ser vi behov av någon form av undantag som innefattar att Försäkringskassan utgår från och tillämpar tydliga kriterier, som även innefattar pågående arbetslivsinriktad rehabilitering hos arbetsgivaren, i sina bedömningar.

En farhåga vi vill lyfta är att långa sjukskrivningar ibland orsakas av lång väntetid till vård och behandling vilket i sin tur leder till att starten för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen fördröjs.

9.2 Särskilda skäl ska endast kunna tillämpas från dag 180 till och med dag 365 och om prognosen i det medicinska underlaget är tydlig

Region Östergötland ser en fördel med att förslaget kan bidra till minskad ”inlåsning” i sjukfrånvaro.

Region Östergötland vill även här poängtera att Försäkringskassan behöver utgå från och tillämpa tydliga kriterier, som även innefattar pågående arbetslivsinriktad rehabilitering hos arbetsgivaren, i sina bedömningar.

En farhåga vi vill lyfta är att långa sjukskrivningar ibland orsakas av lång väntetid till vård och behandling vilket i sin tur leder till att starten för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen fördröjs.

9.3 Normalt förekommande arbete ska inte längre hänvisa till angiven yrkesgrupp

Region Östergötland instämmer i huvudsak i förslaget.

Region Östergötland vill poängtera att det är av stor vikt att Försäkringskassans beslut om indragen sjukpenning är rättssäkra, verklighetsförankrade och begripliga för individen. Exempelvis anser vi att definitionen av *sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden* behöver bli tydligare.

9.4 Möjlighet till ojämn fördelning av arbetstiden ska finnas om det är medicinskt motiverat och den försäkrades arbetsförmåga tas tillvara

Region Östergötland motsätter sig förslaget.

2024-06-05

Dnr: 2024/4170

Region Östergötland anser, mot bakgrund av tidigare erfarenhet, att detta skulle minska förutsättningarna att ta vara på återstående arbetsförmåga hos medarbetare med deltidssjukskrivning. De nuvarande bestämmelserna har i många fall varit bra för både individ och arbetsgivare, framför allt i verksamheter med oregelbundna arbetstider och dygnet-runt-verksamhet.

Att kunna förlägga arbetstiden fritt har många gånger varit fördelaktigt för att överhuvudtaget kunna påbörja en återgång i arbete. Detta har framför allt gällt individer med stressrelaterad eller psykisk ohälsa samt individer med långt pendlingsavstånd till jobbet.

När problem uppstår i förläggning av arbetstid vid deltidssjukskrivning handlar dessa oftast antingen om att individens ”önskemål” eller tolkning av läkarintyget fått styra där det i stället hade behövts en avvägning mellan verksamhetens behov och individens önskan. Problem kan också uppstå vid ökning av arbetstiden upp till full tid ifall detta innebär att det är en hel återhämtningsdag som så ska tas bort.

9.5 De nya reglerna om behovsanställda tas bort

Region Östergötland instämmer i huvudsak i förslaget.

Region Östergötland anser inte att dessa bestämmelser har haft någon påverkan på vårt sätt att arbeta.

9.6 Äldre bör inte undantas från bedömningen mot normalt förekommande arbete

Region Östergötland motsätter sig förslaget.

Region Östergötland anser att det för individer med nedsatt arbetsförmåga i förhållande till ordinarie arbete i denna åldersgrupp är svårare med omställning och omskolning för att byta yrke.

Region Östergötland skulle gärna se att arbetsgivaren gavs fler verktyg för att möjliggöra för dessa individer att vara kvar i anställning på deltid eller i en anpassad tjänst.

9.7 Äldrereglerna inom sjukersättningen (trygghetspensionen) bör vara kvar tills vidare

Region Östergötland instämmer i huvudsak i förslaget.

2024-06-05

Dnr: 2024/4170

Den fördel vi ser med förslaget är att det möjliggör för individen att vara kvar i sitt ordinarie arbete så länge som möjligt i en omfattning som fungerar.

De nackdelar vi ser med förslaget är att det kan finnas risk att individer pensioneras ”i onödan” utifrån att hela arbetsmarknaden står mitt i en stor kompetensutmaning där alla behövs.

Synpunkter på utredarens förslag till fortsatt utredning

9.8 Harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp inom sjukpenning och sjukersättning

Region Östergötland instämmer i huvudsak i förslaget.

9.10 Förstärkt arbetsgivaransvar

Region Östergötland motsätter sig förslaget.

Arbetsgivaren har redan idag goda incitament att arbeta för låg sjukfrånvaro. Inte minst är detta en kompetensförsörjningsfråga där alla behövs på jobbet.

Arbetsgivaren kan inte ensam bära ansvaret för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen och Region Östergötland förordar i stället att samarbetet mellan de olika aktörerna i sjukskrivningsprocessen ses över med fokus på ökat samarbete och gemensamt ansvar. Vi ser bland annat behov av att stärka övriga aktörers kunskap om arbetsgivarens rehabiliteringsansvar i relation till återgång i ordinarie arbete.

9.11 Starkare incitament för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen

Region Östergötland instämmer i huvudsak i förslaget.

9.12 En bortre tidsgräns för rätt till sjukpenning

Region Östergötland motsätter sig förslaget.

Region Östergötland anser att förslaget motsäger sjukförsäkringens grundprincip att ge ersättning vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom utifrån att det finns medicinska tillstånd som kan vara långvariga utan att vara bestående.

2024-06-05

Dnr: 2024/4170

Marie Morell
Regionstyrelsens ordförande

Mikael Borin
Regiondirektör

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Alla elektroniska underskrifter listas i signaturpanelen. De tio första underskrifterna listas även på den här sidan.

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS.

Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller med Region Östergötlands underskriftstjänst. Andra valideringstjänster kan användas förutsatt att dessa uppfyller de tekniska kraven enligt internationella standarder.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.